

Almanya'da yaşayan Türk popülasyonunda *Helicobacter pylori* sıklığının araştırılması

The researched of *Helicobacter pylori* incidence on Turkish population who have been living in Germany

Dr. Cihat ŞEN

Facharzt für innere Medizin, Stuttgart, Almanya

ÖZET: Yapılan araştırmada Almanya'da yaşayan 584 Türk hastada özefagus, mide ve duodenal hastalıkların endoskopi bulguları değerlendirilmiştir. 584 hastanın % 33.8'i kadın, % 66.2'si erkektir. B tipi gastrit Almanya'da yaşayan Türkler'de (25-34 yaş) % 82.1 oranında tespit edilirken, Almanlar'da (25-34 yaş) % 40 olarak saptanmıştır. *H. pylori* genç yaşlardaki Türkler'de Almanlar'a kıyasla iki kat daha fazladır. Hastalarda duodenal ülser sıklığı % 13.8 iken, gastrik ülser % 5.9 oranında saptandı. *Helicobacter* sitolojik bulguları hastaların % 82'sinde (478 hasta) pozitif iken, histopatolojik değişiklikler 445 hastada (% 75.8) saptandı. Literatürdeki az gelişmiş ülkelerde saptanan *H. pylori* insidansı ile Türkiye'de kırsal kesimden Almanya'ya göç etmiş popülasyondaki *H. pylori* insidansı arasında benzerlik dikkati çekti.

Anahtar kelimeler: ***Helicobacter pylori*, Türk, Almanya, endoskopik bulgular**

FIBEROPTİK aletlerin geliştirilmesiyle birlikte, gastrointestinal sistem endoskopisinin ve bunun neticesi olarak ta gastrointestinal sistem hastalıklarının tedavisinde yeni bir çığır açılmıştır. Modern endoskopi cihazları, hekimin göz ve ellerine gerçekten yeni boyutlar kazandırmıştır. Günümüzde, midenin mukozasından köken alan karsinomalar dahil olmak üzere, kolonda ve mide de yerleşmiş poliplerin endoskopik cerrahi ile ameliyata gerek kalmaksızın rahatlıkla rezeksiyonu yapılabilmektedir (1-3).

Federal Almanya'da bugün 2 milyon civarında bir Türk popülasyonu yaşamaktadır. 1960 senesinden sonra, Türkiye'den Almanya'ya çalışmak üzere göç eden bu insanların, lisan bilmemekten kaynaklanan iletişim güçlükleri, Alman Doktorların teşhis ve tedavilerinin optimal düzeyde olmasını engellemektedir. Buna bağlı olarak ve düzensiz ve de sağlıklı beslenme gibi nedenlerle

SUMMARY: In this study, we evaluated the endoscopic findings and the *H. pylori* incidence in 584 Turkish patients who have been living in Germany. 33.8 % of 584 patients were female and 66.2 % male. The incidence of type B gastritis diagnosed endoscopically in the Turkish population (ages 25 to 34 years) was 82.15 and that in an age matched German population was 40 %. *H. pylori* incidence in Turkish patients was twice as much higher than in German patients. Cytologic findings of *Helicobacter pylori* infection were obtained in 82 % of patients (478 patients) and histopathologic findings in 75.8 % of patients (445 patients). It appears that the incidence of *H. pylori* infection in Turkish patients of rural origin migrated to Germany is comparable to the incidence observed in undeveloped or developing countries.

Key words: ***Helicobacter pylori*, Turkish, Germany, endoscopic findings**

hem gastrointestinal sistem hastalıkları hem de kardiyovasküler hastalıklar Türkler arasında Almanlar'a kıyasla daha fazla görülmektedir (4-6).

Helicobacter pylori, yaklaşık 13 yıl önce ilk olarak tanımlanmış ve izole edilmiştir (7). O zamandan beri, ülsere bağlı olmayan dispepsiden mide kanserine kadar varan bir dizi gastrointestinal sistem hastalığına bu mikroorganizmanın yol açtığı ileri sürülmüştür. *H. pylori*'nin gastrit ve peptik ülser hastalığına yol açan ana etmen olarak rol oynadığına kuşku yoktur, ama öteki gastroduodenal hastalıklarla olan ilişki tartışmalıdır (8).

Bu çalışma, Almanya'da yaşayan Türk hasta popülasyonundaki gastrointestinal sistem hastalıklarını ve bununla ilişkili olarak ta *H. pylori* insidansını ortaya çıkartmak amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu araştırma Federal Almanya'nın Baden Württemberg Eyaleti'nin başşehri Stuttgart'ta

Tablo 1. Özofagusta endoskopik olarak saptanan patolojiler

Patoloji	Hasta sayısı	Yüzde (%)
Reflü özofajiti (I. derece)	232	39.7
Reflü özofajiti (II. derece)	21	3.5
Kardiyo - Özofagial bileşkede yetersizlik	220	37.6
Hiatus hernia	35	5.7
Akalazya	2	0.3
Özofagusta karsinom	2	0.3
Diğer bulgular	23	4
Normal bulgular	304	52

genel dahiliye ve gastroenteroloji çalışma hak ve yetkileri verilen özel bir teşhis ve tedavi kliniğininde 1.1.1990 ile 31.12.1993 yılları arasında yapıldı. 15.615 hastadan % 13.2 oranında ve sayısal olarak 2061 hasta gastrointestinal sistem semptomları ile başvurmuştu. Bu 2061 hastadan 584'üne gastroduodenoskopi yapıldı. İşlem öncesi, endoskopinin riskleri ve muhtemel komplikasyonlar hastalara izah edildi. Hemorajik diatez olup olmadığı laboratuvar yöntemleri ile test edildi. Çok yaşlı hastalarda kalp ve solunum sistemi sorunları araştırıldı.

Hastaların endoskopik işlemden önce 6 saat süreyle oral bir şey almaması tembih edildi. Endoskopik işlemden sonra da iki saat süreyle bir şey yiyip içmemesi ve o gün araba kullanmaması tavsiye edildi. Hastalardan endoskopik işlemi kabul ettiklerine dair imzalar, işlem izah edildikten ve muhtemel komplikasyonlar anlatıldıktan sonra alındı.

Önce orofarinks Lidocaine'in % 1.2'lik solüsyonları ile topikal olarak uyuşturuldu. Hasta sol tarafa yatırıldı. Damardan Atropinsülfat 0.5 mg i.v. olarak verildi. Çok heyecanlı ve öğürme refleksi çok fazla olan hastalarda da Dormicum 5 mg (Midazolam hydrochloride) verildi. Gastroduodenoskopi sırasında tüm gastrik mukoza ve duodenum sistematik olarak incelendi. Bulgular değerlendirildi ve daha sonra patoloji tespit edilen bölgelerden, ve de antrum ve korpustan da biopsiler alındı. Bu örnekler histolojik ve sitolojik olarak değerlendirildi. Eğer gastrik ülser saptanmış ise, ülser çevresinden multipl biopsiler alındı. Tedaviyi takiben kontrol endoskopi, endosonografi ve biopsiler ile takibi yapıldı.

Tablo 2. Gastroduodenoskopik değerlendirme bulguları

Patoloji	Hasta sayısı	Yüzde (%)
<i>Duodenal Bulgular</i>		
Duodenal ülser	81	13.8
Duodenal erozyon	70	12
Mukozada hiperemi	65	11.2
Mukozada hipertrofi	17	3
Diğer değişiklikler	81	3.7
Normal Bulgular	362	62
<i>Gastrik Bulgular</i>		
Hiperemik mukoza	217	37.2
Erozif odaklar	171	29.3
Gastrik ülser	34	5.9
Gastropati	23	4
Diğer bulgular	30	5.3
Normal bulgular	106	18.3

BULGULAR

1990-1993 yıllarında kliniğimize başvuran toplam 15.615 hastanın 2061 tanesinde (% 13.2) gastrointestinal sisteme ait yakınmalar tespit edilmiştir. Bu hastaların 584 tanesine ise gastroduodenoskopi yapılmış ve değerlendirmeye alınmıştır. Gastroduodenoskopi yapılan 584 hastanın 197'si (% 33.8) kadın ve 387'si (% 66.2) erkektir. Yaş ortalaması 32 (25-34)'dir.

584 hastanın özofagusa yönelik olmak üzere yapılan semptomatik değerlendirmede, hastaların 265 tanesinde (% 45.3) retrosternal ağrı, 145 tanesinde (% 24.8) aerofaji, 51 hastada (% 8.8) heartburn, 42 hastada (% 7.2) hıçkırık (singultus) varlığı dikkati çekti. Bu hastalarda, özofagusun endoskopik olarak değerlendirilmesi sırasında tespit olunan bulgular ise Tablo-1'de görülmektedir.

Gastroduodenoskopik incelemede, 81 hastada (% 13.8) duodenal ülser , 34 hastada ise (% 5.9) gastrik ülser saptanmıştır. Gastrik ve duodenal bölgenin endoskopik değerlendirilmesine ait sonuçlar Tablo-2'de görülmektedir. 548 hastanın endoskopik incelemesi sırasında alınan biopsi örneklerinin sitolojik ve histopatolojik olarak değerlendirmeleri sonucunda, 480 hastada (% 82.1) tip B gastriti, 47 hastada (% 8.2) tip A gastriti, 29 hastada ise (% 5) alınan biyopsilerle mide karsinomu, 2 hastada ise (% 0.3) özofagus karsinomu teşhis edildi.

Tablo 3. Türkiye'de endoskopik incelemelerde peptik ülser sıklığı

Yazar	Endoskopi sayısı	Duodenal ülser (DÜ)	(%)	Gastrik ülser (GÜ)	(%)	DÜ/GÜ
Kesim, Ankara	22.796	2.869	12.6	831	3.6	3.6
Şimşek, Ankara	5.000	714	14.3	151	3.0	4.7
Yenice, Diyarbakır	3.858	509	13.2	-	-	-
Akbaylar, İzmir	1.986	522	26.3	-	-	-
Ateş, Ankara	10.282	1.593	15.5	613	6.0	2.6
Demirağ, Elazığ	2.590	471	18.2	109	4.2	4.3
Aren, İstanbul	1.500	342	22.8	-	-	-
Övünç, İstanbul	622	96	15.4	15	2.4	6.4

TARTIŞMA

Federal Almanya'da yaşayan Türkler'in sağlık problemleri, gün geçtikçe yaşlanan nesille birlikte bir artış göstermektedir. Çalışmamızda değerlendirdiğimiz hastalarımızdan 584 hastada gastrointestinal sisteme ait yakınmalar mevcuttu. Endoskopik değerlendirmeden sonra alınan tüm biopsi örnekleri hem histolojik hemde sitolojik açıdan iki değişik uzman tarafından değerlendirilmiştir. 1983 yılında keşfedilen *H. pylori* Türkler'de 25-34 yaş grubunda % 82.1 oranında saptanırken, aynı yaş grubu Almanlar'da bu oran % 40 olarak bulunmuştur (7-9).

Federal Almanya'da 1976 senesinde yayınlanan Sağlık Sigortaları İstatistiğine göre 800.000 kişide duodenal ülser tespit edilmiştir. Bu hastaların % 30'unda daha önceden duodenal ülser teşhis edilmiştir. 1976 senesinde 1.2 milyon kişinin dispeptik yakınmalar nedeniyle doktora başvurduğu ve ortalama olarak 31-35 gün istirahat aldıkları tespit edilmiştir. Sağlık harcamalarının % 1'inin ülser hastalığı oluşturmaktadır. 1976 yılında Federal Almanya'da mide ve duodenal ülser tedavisi için harcanan paranın tutarı 1.93 milyar D. Mark'tır. Bu da ortalama olarak her bir ülser hastası için 2370 D.Mark'lık bir harcama demektir. 1976-77 senelerindeki sayılar dikkate alındığında, uzun süreli tedavi için (15 yıllık) her bir peptik ülser hastasına harcanan para 36.000 D. Mark'tır (9). Günümüzdeki tedavi yöntemlerine göre bir hastanın günlük tedavi maliyeti ortalama olarak 15 D. Mark'tır (10-12).

Özofagus ve mide hastalıkları Almanlar'a kıyasla yabancılarda daha sık rastlanmaktadır (4-6). Son 20-30 sene içinde gelişmiş ülkelerde ülser hastalığının azaldığı ve az gelişmiş ülkelerde ise çoğaldığı belirtilmektedir (1). Bu gelişimde multipl faktörler rol oynamaktadır. Almanya'da yaşayan Türkler'de psikojenik faktörler ve yaşam şartları önem arz etmektedir. Stresli iş hayatı, ailevi problemler, uyum sorunu, kültür farklılıkları ve yaşam tarzı bu hastalıkların oluşumunda rol oynamaktadır (4-6). Türkiye'de değişik merkezlerde yapılmış çalışmalarda, duodenal ülser % 18-26 oranında, mide ülserleri ise % 2.4 olarak rapor edilmiştir (Tablo 3) (13-18). Bizim yaptığımız çalışmada da duodenal ülser sıklığı % 13.8, gastrik ülserler ise % 5.9 olarak bulunmuştur.

ğının azaldığı ve az gelişmiş ülkelerde ise çoğaldığı belirtilmektedir (1). Bu gelişimde multipl faktörler rol oynamaktadır. Almanya'da yaşayan Türkler'de psikojenik faktörler ve yaşam şartları önem arz etmektedir. Stresli iş hayatı, ailevi problemler, uyum sorunu, kültür farklılıkları ve yaşam tarzı bu hastalıkların oluşumunda rol oynamaktadır (4-6). Türkiye'de değişik merkezlerde yapılmış çalışmalarda, duodenal ülser % 18-26 oranında, mide ülserleri ise % 2.4 olarak rapor edilmiştir (Tablo 3) (13-18). Bizim yaptığımız çalışmada da duodenal ülser sıklığı % 13.8, gastrik ülserler ise % 5.9 olarak bulunmuştur.

Tablo 4. *H. pylori*'nin çeşitli ülkelerdeki görülme sıklığı (%)

Ülke	Merkez	25-34 yaş	55-64 yaş
Cezayir	Cezayir	43	57
Belçika	Gent	18	52
Danimarka	Kopenhagen	15	29
Almanya	Ausburg	19	61
	Deggendorf	40	74
	Moschbach	29	70
Yunanistan	Kreta	53	75
İzlanda	Doğu bölgesi	35	68
İtalya	Florans	18	48
Japonya	Miyagi	60	88
	Yokote	63	84
Polonya	Adamowka	68	85
Portekiz	Gaia	56	68
Slovenya	Ljubljana	40	70
İngiltere	Oxford	8	43
	Stoke	18	44
ABD	Minneapolis	13	34

1983 yılından önce bilinmeyen *H. pylori*'nin, son 13-14 sene içinde mide ve duodenum hastalıklarında çok önemli bir rolü olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmamızda yaşları 25 ile 34 arasında olan Türk hastalarda *H. pylori* insidansı %82.1 oranında bulundu. Türkiye'den yayınlanan bir araştırmada, yaşı 50-64 arasında olan hastalarda *H. pylori* % 98.7 oranında rapor edilmiştir (18). Dünyanın değişik bölgelerinde yapılan araştırmaların sonuçları Tablo-4'de özetlenmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere, az gelişmiş ve gelişmiş ülkeler arasında *H. pylori* insidansı açısından belirgin farklar mevcuttur. Almanya'da yaşayan

Türkler'de saptadığımız oran az gelişmiş ülkelerde saptanan değerlerle uyumludur. Bunun nedeni ise, hastalarımızın çoğunun Türkiye'de sosyo ekonomik düzeyi düşük ve/veya kırsal kesimden gelmeleri ile açıklamak mümkündür. *H. pylori*'nin insandan insana geçiş mekanizması tam olarak bilinmemekle beraber oral yolla alındığı ya da fekal-oral yolla geçtiği tespit olunmuştur (19). Duodenal ülserlerde *H. pylori* % 95 oranında ve gastrik ülserlerde ise %70 oranında saptanmaktadır. "Asit olmayan yerde peptik ülser olmaz" düşüncesi günümüzde değişmiş olup, artık "H. pylori olmayan yerde peptik ülser olmaz" cümlesi kabul olunmaktadır (11,20).

KAYNAKLAR

- Goebel H. Gastroenterologie. Urban Schwarzenberg. Germany, 1992.
- Kesim E. Mide kanseri ve duodenum ülseri. A. Ü. Tıp Fak Mecmuası, 1989; 42:345-58.
- Demling L. Gastroenterologie 2000 in Perspektiven der gastroenterologie. Urban-Schwarzenberg, 1994.
- Şen C. Psychohygienische und sozialpsychiatrische aspekte bei gesundheitsstörungen Türkischer gearbeiter in der BRD. Dissertation, 1975.
- Forschung U. Praxis Jahrgang 13. Nr. 184, Oktober 1994.
- İzbrak DC, Dammann HG. Der Türkische Patient in Deutschland. Editio Medica, Hamburg, 1992.
- Marshall BJ. Unidentified curved bacilla in gastric epithelium in active chronic gastritis. Lancet, 1983; 1:1273-1275.
- Fennerty MB. Helicobacter pylori. Arch Intern Med. 1994; 154: 721-727.
- Malferteiner PH, Dischuneit p (eds). Helicobacter pylori. Gastritis and Peptic Ulcer. Springer Berring. Heidelberg, New York, 1990.
- Stolte M. Helicobacter pylori induzierte krankheiten. Therapiewoche, 1992; 42:2726-2735.
- Stallmach A, Schneider T, Zetis U. Diagnostik Gastrointestinaler Infektion. Internist, 1995; 36:151-157.
- Wadström T. The Year in Helicobacter pylori 1995. Current Opinion in Gastroenterology. 1995; Vol:11, Suppl: 1.
- Şimşek H, Telatar H, Karacadağ Ş, et al. Upper gastrointestinal endoscopy in Turkey. A review of 5000 cases. Gastrointest Endosc 1988; 34:68.
- Yenice N, Göral V, Toprak N, et al. Kliniğimizde son altı yılda yapılan üst gastrointestinal sistem endoskopi sonuçlarının değerlendirilmesi. 9. Ulusal Türk Gastroenteroloji Kongresi, Nevşehir, 1991, Bildiri Özetleri Kitapçığı, No: 24.
- Akbaylar H, Şimşek İ, Gönen Ö, et al. 9 Eylül Üniversitesi Hastanesi ile Showa Üniversitesi Fujifaoka Hastanesi İst Gastrointestinal Sistem endoskopi bulgularının karşılaştırılması. 9. Ulusal Türk Gastroenteroloji Kongresi, Nevşehir, 1991, Bildiri Özetleri Kitapçığı, No: 23.
- Ateş B, Boyacıoğlu S, et al. The evaluation of 10182 upper GIS endoscopy performed in Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi in the last years. Gastroenterohepatology, 1: 2, 1990.
- Demirağ , Onat AO, Yıldırım A. Son beş yılda Fırat Üniversitesi (Elazığ) araştırma hastanesinde yapılan 2590 üst GIS endoskopisinin değerlendirilmesi. 9. Ulusal Türk Gastroenteroloji Kongresi, Nevşehir, 1991, Bildiri Özetleri Kitapçığı, No:186.
- Aren A, Karabulut İ, Yünel E. 1500 gastrointestinal endoskopisinin değerlendirilmesi. SSK Ok Meydanı Hastanesi. İstanbul. 9. Türk Gastroenteroloji Kongresi. 1991, Nevşehir, Bildiri Özetleri Kitabı, No: 22.
- Mendall MA, Garcia JP. Epidemiology and transmission of Helicobacter pylori. Current Opinion in Gastroenterology. 1995; 11(suppl :1) :1-4
- Labenz JU, Borsch G. Therapie der Helicobacter pylori infection. Dtsch Med Wsch, 1994; 11:669-672.